

En översyn av vissa frågor om offentliga biträden (Ds 2023:14)

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) delar bedömningen att kravet på tillstånd för att ett offentligt biträde ska få sätta någon annan i sitt ställe ska gälla generellt för offentliga biträden.
- SKR anser att förvaltningsrätten ska besluta i fråga om tillstånd för substitution i ärenden enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) som handläggs av socialnämnden och föreslår att ett tillägg härom görs i 39 § LVU.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

SKR:s yttrande är begränsat till förslaget att det ska krävas tillstånd för ett offentligt biträde att sätta någon annan i sitt ställe, eftersom förslaget får konsekvenser för landets socialnämnder som handlägger ärenden enligt LVU.

Kravet på tillstånd bör gälla generellt för offentliga biträden

SKR delar bedömningen att ett krav på tillstånd för substitution ska gälla generellt för offentliga biträden. Att låta förslaget endast omfatta migrationsärenden riskerar att få till följd att biträden i större omfattning sätter någon annan i sitt ställe i andra ärenden, såsom LVU-ärenden.

SKR delar inte utredningens bedömning att socialnämnden ska fatta beslut om tillstånd för substitution i ärenden som handläggs av nämnden enligt LVU. SKR anser att beslut om tillstånd för ett offentligt biträde att sätta någon annan i sitt ställe i LVU-ärenden ska fattas av förvaltningsrätten och föreslår att ett tillägg härom görs i 39 § LVU.

Förvaltningsrätten beslutar om förordnande av offentligt biträde i LVU-ärenden vid socialnämnden och har därmed betydligt bättre förutsättningar att avgöra om den som sätts i bitrådets ställe är behörig och lämplig för uppdraget. Socialnämnden har inget direkt uppdrag att bedöma

lämpligheten av offentliga biträden, men ska anmäla till förvaltningsrätten om behov av biträde finns. Att såväl beslut om offentligt biträde som beslut om tillstånd för substitution åvilar förvaltningsrätten framstår som en mer enhetlig ordning för det offentliga biträdet. I de fall ett offentligt biträde sätter någon annan i sitt ställe under handläggningen av ärendet vid socialnämnden är det dessutom troligt att samma person sätts i biträdets ställe under domstolsprocessen, vilket även bekräftas i promemorian vad gäller migrationsmålen. I dessa fall kommer två skilda aktörer att bedöma tillståndsfrågan, vilket inte framstår som vare sig effektivt eller ändamålsenligt ur ett resursperspektiv. Det finns dessutom en risk att nämnden och domstolen gör skilda bedömningar i fråga om tillstånd, vilket skapar osäkerhet för det offentliga biträdet. Att förvaltningsrätten är den huvudsakliga aktören att pröva tillstånd för substitution i mål och ärenden enligt LVU ökar förutsättningarna för enhetliga och förutsebara bedömningar.

SKR vill särskilt betona vikten av att socialtjänstens resurser tas i anspråk på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga huvudsakligen för att fullgöra socialnämndens författningsreglerade uppdrag. En tvångsvårdsutredning enligt LVU är omfattande, ställer krav på att handläggaren tar ställning till komplexa frågor och ska ofta fullgöras inom ett kort tidsintervall. Att den enskilde handläggaren, parallellt med en utredning enligt LVU, ska ta ställning till frågor om tillstånd för substitution riskerar att medföra en omotiverad fördröjning av arbetet med utredningen.

I det fall regeringen inte avser att göra något tillägg i 39 § LVU i enlighet med det ovan anförda vill SKR framhålla följande. Utredningen har inte gjort någon analys av vilka konsekvenser kravet på tillstånd för substitution får för landets socialnämnder. Det framgår inte av utredningen i vilken omfattning det förekommer att offentliga biträden sätter någon annan i sitt ställe i LVU-ärenden. Till skillnad från de andra myndigheter och domstolar som berörs av förslaget har socialnämnden inte något uppdrag att besluta om förordnanden av offentliga biträden och förslaget innebär därmed att nämnden ställs inför bedömningar som inte görs idag. Regeringen behöver säkerställa att socialnämnderna ges förutsättningar att göra korrekta och rättssäkra överväganden avseende tillstånd. SKR vill särskilt betona behovet av konkret vägledning inför övervägandet av om tillstånd för substitution ska ges samt att nämnden har tillgång till relevant underlag.

SKR tolkar texten i promemorian som att handläggande myndighet eller domstol ska fatta ett formellt beslut om tillstånd, men anser att skrivningarna i promemorian kan tolkas på olika sätt. I det fortsatta lagstiftningsärendet behöver det därför tydliggöras om ett formellt beslut behöver fattas avseende tillstånd att sätta någon annan i biträdets ställe, hur detta beslut förhåller sig till regler om delegation i den kommunala

verksamheten samt om tillståndet ska avse ett specifikt tillfälle eller om det kan ges för exempelvis en viss tid.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg
Verkställande direktör

Sara Catoni
Avdelningschef